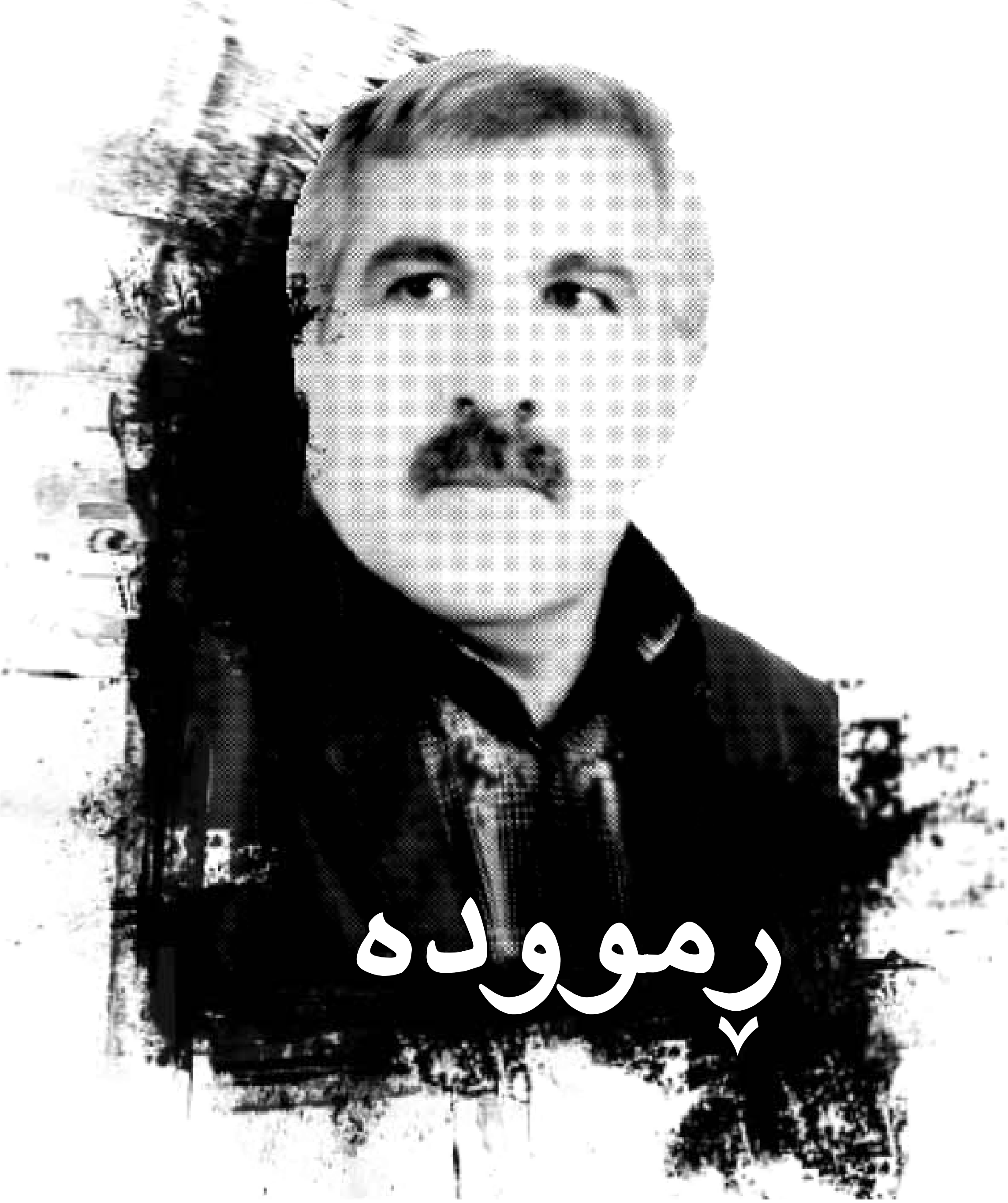

ڕموودە

حوسێن شێربەگی

هەر ڕۆژ نا ڕۆژێک، نە کەڕەتێک و نە حەوت و نە دە، سەدان و هەزارەها کەڕەت پێت دەڵێم:

-تۆ کوڕە سەڵیتەی ڕۆڵە، کوڕە سەڵیتە، حاڵیی یان نا؟ ها؟ حاڵیی؟...

دەچیە ماڵی فکرەوە، بە ناخی خۆتدا شۆڕدەبییەوە، لە گەڕەک و کۆڵانی دەیان و سەدان بیرەوەریی دوور و نیزیکدا نقووم دەبی و بین دەخۆیەوە، بە سەدان شەقام و شۆستە و گەڕەکی یادەکانتدا دەخولێیتەوە، تل دەخۆی و یادەوەرییە تاڵ و شیرینەکانت لە دەروونتدا زەق دەبن و بزر دەبنەوە. بە چەند سەعات و چەند ڕۆژ و چەند هەفتە و مانگ و ساڵ لە زەریای ئەم پێشینە ڕەنگاوڕەنگانەدا پۆنگ دەخۆیەوە و لە خۆت دەپرسی: «کێم؟ کێم؟ کێم؟ بەڕاستی من کێم کێم کێ؟»

«نازانم چۆن سەرم هەڵدێ لە ماڵ دەرکەوم و بە کۆڵان و شەقام و شۆستەدا بگەڕێم و چاوم بە چاوی دیتران بکەوێ؟ چۆن لە ڕووم هەڵدێ سەرهەڵبڕم و لە ڕەنگ و ڕوخسار و لە چاوی خەڵک بڕوانم؟»

ئا، ئا، ئا... ئەوا بەسەریدا کەوتی، ئەوا زاتت کرد لە پاش دەیان ساڵ لەگەڵ خۆت ڕووڕاست بی! جا دەزانی چی دەکەی؟ بڕۆ بەر ئەو ئاوێنە باڵانوێنە، لە نیزیکەوە بەرەو ڕووی دانیشە و لە خۆت بڕوانە، هەمیشە هەر دوو گووپت قوپیون، لێوەکانت ڕەشبوونەتەوە، چاوەکانت زەقن، بەڵام ئەمانە هیچیان گرینگ نین، گرینگ ئەو تووکە سەرە زەردە ئاماڵ خەنەییەیە. جا تۆغا یانی تووکەسەری دایک و بابیشت هەر ئەم ڕەنگە بوون؟ ها؟ خۆتی لێ گێل مەکە، جوان و بە وردی وەیادی خۆتی بێنەوە. هەردووکیان بێنە بەر ڕوانگەت و لێیان خوردبەوە. بەڕاستی کام وێکچوون لە نێوان ڕەنگی تووکەکانتاندایە؟ بێتوو لەگەڵ خۆتدا ڕاست و درووست بی، بە خۆت دەڵێی هیچ هیچ هیچ، بە خوا ببرا ببڕ، هەرگیزا هەرگیز، بە هیچ لەون و کلۆجێ هیچ شەباهەت و وێکچوونێ لە ئارادا نییە... نەبووە و نییە و نابێ.

خوا دەزانێ دایکی سەڵیتەی لە سەڵیتە خەراترم لە کام قلیان قاوەڵتووندا، کە باوکم لە هەندەران، لە دەرەوەی ماڵێ بووە، بۆ پەیاکردنی پووڵ و پارەیەک، پووڵ و پارە بۆ کڕینی دەرپێی ئەو، وێڵ و ئاوارە و دەربەدەر و شەکەت و مانوو بووە، لەگەڵ کێهان ورچ و کەمتیار و عەمتەری پارەزۆردا مامڵەی کردووە و ڕەنگی ئەم تووکە زۆڵانەی تۆی بە دیاری و سەوقات لێ وەرگرتووە!

ڕۆڵە ئەوا کە ئەمەت بۆ ڕوون بووەوە، ئەمجار لەو کەتاییەی ژێر چاوی ڕاستت خوردبەوە، لە بیرتە ئەو شوێنە پیرۆزە بۆچی و چۆن و کەنگێ و لەسەر چی کەتبوو؟ ها؟ لە یادت ماوە؟ دادەی بەبێ زەحمەت بڕێک بگەڕێوە بۆ ساڵانی ڕابردوو. زۆر نا، نا، نا، زۆر نا، دە ساڵ، پانزە ساڵی ناقابیلی نۆکەرت. بیست ساڵانە بووی یان بیست و پێنج ساڵانە؟ کەنگێ و چۆن بوو؟ دەبێ لە حەدەحەدەی ئەم تەمەنەدا بووبێ. ئەرێ، ئەرێ، سەربازیم کردبوو، تازە خەریکبوو چاووڕووم بەرەو گەردوون دەکراوە، چما باشم لە یاد بێ شەش حەوت ساڵێک بوو سیگارم دەکێشا، بەڵام هەر ساڵێک و دووان دەبوو پەیم بە نەهێنی و جیهانی ڕەنگاوڕەنگ و پڕ لە ڕازی پڕ سەیر و سەمەرەی ئەلکۆڵ و دووکەڵ بردبوو. بەڵام بێکار بووم، بێکار و بێ پووڵ و پارە. درەنگ درەنگ و جاروبارە وەگیرم دەکەوت؛ ئەویش زیاتر لە سایەسەری دۆست و دیوناسەوە. دەنگم خۆش بوو، گۆرانیم زۆر دەزانی، پیاو تاریفی خۆی نەکا باشترە، بەڵام وێڕای دەنگخۆشی چاو و برۆ ڕەش و باڵابەرزیش بووم، هەر بەهۆی ئەم جوانچاکی و دەنگخۆشییەوە هەڤاڵ و خواهەنم زۆر بوون. پووڵی جگەرەم لە دایک و باب وەگیر دەکەوت، بەڵام پووڵ و پارەی ئەلکۆڵ و دووکەڵم نەبوو، هەمووشیانم زۆر پێ خۆش بوو، تاقمێ لە دۆست و دیوناس کە دەچوونە دەرەوەی شار، بۆوەی خۆشتریان لێ ڕاببووری، بە منیشیان دەوت و لەگەڵ خۆیاندا دەیانبردم. دەیانزانی دەنگی خۆش و چریکەی بلبل ئاساکەم بەزمەکەیان دەڕازێنێتەوە. باوەکوو دەشیانزانی ناتوانم وێڕای ئەوان پووڵ و پارە دانێم، بەڵام هەر دەنگخۆشی و ڕازاندنەوەی

دەق

کۆڕ و مەجلیسیان لای ئەوان نرخی زۆر بوو. دەڕۆیشتین و دەمانخواردەوە و دەمانخواردەوە. لەگەڵکوو دەورێک و دووان پیاڵە دەگەڕا و کوڕگەڵ کەللەیان گەرم دەبوو، دەستمان دەکرد بە گۆرانی وتن. دەنگخۆش و تاکبێژ من بووم. گۆرانی لە پاش گۆرانی، بۆم دەوتن و ئەوانیش دەنگخۆش و دەنگناخۆش دەگەڵمدا دەیانوتەوە، بە کۆڕ گۆرانیمان دەچڕی. سەربەندی قام و گۆرانییان بۆ ڕادەگرتم، ئەمەیان زۆر پێ خۆش بوو، زۆر زۆر خۆش.

ئای چ دەور و سەردەمانێک بوو، ساڵێک و دووان و سیان، چەند ساڵ هات و ڕۆیی و ئەمە کارو پیشەم بوو. بەڵام هەروەکو لاوی پیری بە دوادا دێت و پیریش مردنی بە دواوەیە، تەمەنی وەرزە جۆراجۆرەکانی ژیانیش درەنگ و زوو تێدەپەڕێ -بەڵکەم تەمەنی عەیام و دەورە خۆشەکان کورتتریشە و زووتریش تێپەڕ دەبێ-. هەر بۆیە قەت نەمزانی ئەو وەرزە خۆشە چۆن هات و چەندەی خایاند و چۆن تێپەڕ بوو!.

ڕۆژێک لە ڕۆژان، کات درەنگانێک پاش بانگی عەسر بوو، دەبا بڵێین ئێوارە درەنگانێک لە سەفەر دەگەڕامەوە، بۆ چەند ڕۆژێک چووبوومە دێهاتی دەوروبەری شارەکەمان، بۆ سەردانی ماڵە خزم، با بڵێین بۆ سەردانی ماڵە خاڵ و مام. بەڕاستی سەردەمی مێرمناڵی و لاوی یادیان بەخێر، لەوان ساڵاندا هاکا باسی خاڵ و مام کرابایە، زوو دەیانوت: -خاڵان خوشکەزا دەکەن بە مەزن، مامان برازان دەکەن بە بزن! هەزار خۆزگەم هەر ئەو ڕۆژگارە بایە، بە خودای سەردەمێکی خۆش بوو. بریا هەر ئەودەم دەمردین، بە ناشوکری نەبێ ناشمرین!

هەم خۆمان ئاسوودە بین و هەم دنیا لە دەستمان ڕزگاری بێت و بحەسێتەوە. لێگەڕێین، باسی ئەوەم دەکرد لە سەفەر و سەردانی ماڵە خاڵ و مام دەگەڕامەوە، گەیشتمە بەردەرگای حەسار و قفڵی دەرگام ترازاند. لاقم نایە حەسارەوە و... حەی حەی حەی! کەر بێنە و ماڵ بار کە! دەک موبارەک بێ، لە سەر سەکۆی حەوشەدا مافوور ڕاخراوە، سفرە لە گۆڕێدایە و خوانی سەر سفرە سەنگین و ڕەنگین و خواردەمەنیش هەمەچەشنە و هەمەڕەنگ و ئارەق و شەڕاب زۆر و زەبەن، بەڵام بەڕاستی ئەم کەوڵ و خوانە بۆ کێ ڕازابووەوە؟ چوار پێنج کوڕە پیاوماقووڵ و دەوڵەمەندی شار، کە دووانیان هەر لەوانە بوون کە لەگەڵیاندا دەچوومە سەیران و پێکەوە دەمانخوارد و دەمانخواردەوە و ڕاماندەبوارد. هەر کە چاویان پێم کەوت هەڵبەزینەوە، وەک شتێک شڵەژان و تێکچوون. تێکەڵ و پێکەڵ ماندوونەبوونی و بەخێرهاتنیان کردم. بەس ئەی من؟ لە من دەپرسن؟ نا، نا، لە من هەر مەپرسن! دنیام بەسەردا ڕووخا، دنیام لێ خەرابوو، جا چۆن ئەمەیە سەرگورەشتە و سەربوردە و چارەنووسی من؟ یانی ماڵی من بووە خانەی کەیف و نەهەنگی غەوارە و دیوناس و دۆست و دوژمن؟ هەر ئەوەندەم لە یادە، گوێم لە دەنگی خۆم بوو کە وەکو هەوری بەهار دەمگرماند: کوڕە مانوونەبینی چیم لێدەکەن هەی بێشەڕەفی بێناموسینە، خۆ ئێوە لانیکەم ئەم دووانەتان لافی دۆستایەتییان لەگەڵ مندا لێدەدا، نان و نمەکتان لەگەڵمدا کردبوو، یاڵڵا دەرکەون لەم ماڵەی هەر قورمساغ.

دایکم هەشاوڵی بۆ هێنام، دەستی نایە سەر زارم و وتی: بێدەنگ بە بەڕەڵا، دەروجیرانم بەسەردا

مەڕژێنە خوێڕیلە، ئەم هەڵاو هەنگامەت لە چییە هیچوپووچ! ئەم هاتوهاوارەت لە چییە؟ لەسەر چی؟ داوای چی دەکەی؟
بۆخۆشم نازانم چۆنم دەستی بادا و وەرمسووڕاند و بە گشت هێز و توانامەوە شەپێکم تێهەڵدا و چەشنی تۆپی فوتباڵ تووڕم هەڵدا. کوڕگەلی دەوری سفرە شڵەژابوون و پێکدا دەهاتن. دەسکەپاچێکی دەستخۆش لە سووچێکی حەسار بوو، ڕامکرد و دەستم دایە. تێبەری دارکاری ئاغەیان بووم. بە گشتیانەوە لێم وەدەست هاتن، بەڵام ئەوان مەست بوون و من هۆشیار، دەسکەپاچەکەش یارمەتییەکی باشی دەدام و توانایەکی باشی پێ بەخشیبووم. خوا لە هەقی دەرنەکات چاک چاک، زۆر چاک بیرازم کردن. بە سەر و سەکوت و سەرشان و نێوشانیانمدا دەکوتا و دەست پاراستنم نەبوو، ئەوانیش برێ جار پاکانەیان دەکرد و برێ جار بەرەنگارم دەبوون. بەڵام بەرەنگاربوونێک نەبوو، زیاتر پاکانەیان دەکرد: کوڕە نەکەی، مەکە، هاتبووین بۆ لای تۆ! لە ماڵ نەبووی، باوکت وتی دانیشن ئێستا دێتەوە، ئەوە بۆخۆشی چووە برێ ساردی و خواردەمەنی بکڕێ و بگەڕێتەوە...
دەمکوتان و دەموت: ئا، ئا. باشە دەی! چۆن وایە؟ دەبا وابێ هەی گەوادینە، هەی نامەردینەی نان و نمەک بەحەرام، هەی بێ چاوڕووانە، هەی بێویژدانینە...
دەمنەڕاند و جوێنم دەدا و دەمکوتان. ئەوی ڕاست بێ زۆر مەست بوون و زۆریش پەشۆکابوون و نەیاندەتوانی باش وەدەست بێن. کەچی لەناکاو پشتە بێڵێک درا بە تۆقی سەرمدا و بە دواشیدا ئاجورێک ژێر چاوی ڕاستمی ئەنگووت، هەر جێگەی ئەم کەتاییەی باست کرد، سەرم هەڵبڕی و لەو دوو کەسەم ڕوانی. پشتە بێڵەکە باوکم بە سەرمیدا کوتابوو، ئاجورەکەش دایکم دابووی بە ژێر چاومدا. تا لەمانە بڕوانم و تەزوویەک ڕامتڵەکێنێ، دیسانەکەش پشتە بێڵێکی دیکە، بە زەبرێکی سامناکتر و توندترەوە تۆقی سەرمی ئەنگووت. زرینگە لە کەڕاکە سەرم هەستا و هەستم بە هەڵزنانی خوێن و داچۆڕانی دوو شۆڕاوگە خوێن کرد. شۆڕاوگە خوێنێک لە پشتە سەرمەوە بەرەو پشتەمل و نێو شانەکانم و شۆڕاوگە خوێنێکی دیکە لە ژێر چاومەوە بە لاڕوومەتمدا بەرەو خوار. سبەینێی ئەو ڕۆژە لەسەر چرپای نەخۆشخانەی شاردا هاتمەوە سەرخۆ، سەرم کزەکز دەبرژاوە، ڕوومەتیشم چڵی دەدا و دەبرژاوە. ئێش و ژانێکی زۆر بە ناو هەناو و دەروونمدا هاموشۆی دەکرد و دڵمی لە نێوان دەست و پەنجە ڕەقوتەق و ئێسکن و بەهێز و تواناکەیدا دەگوشی...
دەبێ کە وەخۆ هاتبیتەوە، ڕەنج و کەسەرێکی زۆر یەخسیری کردووبێتی، ڕەنگە بۆ ماوەیەک، جا چ کەم و چ زۆر، هەستی چارەڕەشی و ناهومێدی و تەنانەت هەستی مردن و خۆکوشتن گشت بوون و نەبوونتی داگیرکردبێ، ڕەنگە دەیان و سەدان فیکر و بیرەوەری ڕێگا چارەسەر و ڕزگاری بە دەیان و سەدان و هەزارەها گەڕەک و کۆڵان و شەقامی هەبوونتدا، خولی پێ دابێتی و بە سەدان و هەزاران شیر و خەنجەر و نەشتەر جەرگ و دڵ و هەناوتی هەڵکۆڵیبێ و...
دانیشتین؟ ئیدی بەسە. هەستە، هەستە بڕۆوە... خۆت خڕکەوە و بڕۆوە... «هەستم بڕۆم؟ بۆ کوێ؟ بۆ ماڵەوە! کام ماڵ، ماڵی کێ؟ بۆ کام ماڵ

دەق

و حاڵ و بۆ باوەشی کێ؟ فڕێدراوم فڕێ، وەکو لیباسێکی کۆن بووبێ، وەکو پێڵاوێکی دڕابێ، وەکو خواردەمەنییەکی چڵپاندبێتیان، سەگ چڵپاندبێتی، فڕێدراوم، ئای لەو هەزارەها ڕەنج و مەراقەی کات و ساتی ئاوا ئابلۆقەت دەدەن، دەست و پەنجەی عیزرائیل‌ئاسا بۆ خنکاندن، بۆ گوشینی دڵت، بۆ دەرهێنانی چاوەکانت، بۆ لەتوپەتکردنی هەموو ئەندامەکانت شاڵاوت بۆ دێنن. یەخە و بەرۆک و تین‌تینۆکەت دەگرن، بەربینگت پێ‌دەگرن. بەرەو کوشتن و مردنت دەبەن. دەبێ لە کات و ساتی ئاوادا چەندەها فیکر و ئازار و دڵەڕاوکێ و چەرمەسەری دەرکت پێ بگرن و هەناوت ڕیشاڵ ڕیشاڵ کەن؟ ئەرێ لەم دۆخەدا چی دەکەی؟ چ هەستێ ڕاتدەگرێ؟ چ چارەسەرێ دەدۆزییەوە؟... هەست؟ هەستی چی و خوستی چی؟ مەرگی خۆم بە ئاوات دەخوازم.

بەڵام تۆ، ئەرێ ئەرێ تۆ، تۆی ناپیاوی لە هەموو نامەردان ناپیاوتر. تۆ چیت کرد؟ چۆن دەرچووی؟ سەرت دامەخە، پیاو سەرداناخات، سەرت هەڵێنە و لە چاوم بڕوانە. چیت پێ بڵێم پیاوی سەرشۆڕ، ملکەچ، چاوحیز، چاودێڵ، پیاوبووی و بۆت قەبووڵ نەدەکرا؟ تۆ دەورت دەگێڕا، دەور. دەورگێڕی زۆر ناشی و یارینەزانی شانۆیەک بووی کە نەتدەزانی سەرەتا و کۆتایی و نێوەڕۆکی ئەم شانۆیە دەبێ چۆن بێ و چۆنە! ڕەنگە نەتدەزانی لە کوێوە بۆ کوێیە، چی دەگوزەرێ و بۆ کوێ دەچێ. ئەوا دیسانەکە سەرت بەرداوە. لە وەنەوزدای؟ خەونووچکە دەتباتەوە؟

نەء ڕۆڵە، نەء بە کەرم مەزانە، خوماری خومار. ئەی چۆن دەڵێی تەرکت کردووە، ئەی خۆ دەتوت تەرکت کردووە و کار دەکەی. خوێڕی کامە تەرککردن و کامە کارکردن؟ وەرە با بڕۆینە بەر ئاوێنەکەی سەلمانیخانەی شەریف. لە ئاوێنە باڵانوێنەکەی شەریفدا سەرنجێکی خۆت بدە، تابلۆی تابلۆ. سیاچارە تابلۆی... دەتهەوێ بەم سەروسەکوت و بیچمەوە کارت بدەنێ؟ هەی تڕحێو، تڕحێو، چما پیاوی و خۆت بە پیاو دەزانی، بڕۆ مەرد و مەردانە تەرکی کە و ڕوو بکە کاروبارێک! ئەگینا بۆ ناڕۆیەوە بۆ لای دای و بابت؟ بۆ لارەملی دای و بابە لە خۆت خوێڕیترەکەت نابی...

ڕادەچەنم و هەڵدەبەزمەوە، یەک بە خۆم دەنەڕێنم: نا، نا، نا، هەزار کەڕەت نا نا نا!

ئەویش، کابرای بەرامبەرم یەک و دوو ناکات، هێواش و لەسەرەخۆ دەپرسێ: بۆ نا؟ تۆ بە خەیاڵی خۆت لەگەڵ دای و بابتدا کردتە شەڕ تا خوێڕیگەری و سەرشۆڕی و بێشەرەفی قەبووڵ نەکەی، لە ماڵە دای و بابی هاتیە دەر تا پیاوەتی و سەربەرزی بپارێزی... وا نەبوو؟ بە خوا باشت پاراست، دەزانی چۆن؟

کە لە نەخۆشخانە وەخۆ هاتمەوە و چاوم هەڵێنا، خانمە پەرەستارێکی پیر هات بۆ لام و پێمی وت: هەک بۆت بمرم ڕۆڵە، مەگەم تۆ لە هەتیوە غەریب و بێکەسەکەی من بێکەستر بی! ئەوا دوو ڕۆژە لەم نەخۆشخانەیە کەوتووی و کەس لێی نەپرسیوی، کەس بە پێ و شوێنتدا نەهاتووە. کەست نییە؟ خەڵکی ئەم شارە نیی؟ ئەی کوانێن دایک و باوک و خوشک و برات؟ لە کوێن؟ بۆ لێت ناپرسن؟ جلوبەرگەکەت لە لای منن. بۆخۆم بۆم هەڵگرتووی، گیرفانەکانت تاقە چل تمەنی تێدابوو، بۆخۆم لە لای خۆم بۆم هەڵگرتووی. بەڵام خەرجی

نەخۆشخانەکەت دووسەت و سی تمەنە. کەست هەیە تەلەفۆنی بۆ بکەی بێت بە شوێنتدا؟
کاتێ پێم وت: خەڵکی ئەم شارە نیم، بێکەسم و کەس شک نابەم، پێمی وت: جلوبەرگەکەت بۆ دێنم و لە بەریان بکەوە. هەر لێرەش دانیشە تا دێم بە دواتدا. دەبێ دۆسیە و کاروبارەکەت جێبەجێ بکەم و کاغەزی مەرەخەسبوونت بۆ بێنم.
لە پاش سەعاتێک دووان کە گەڕاوە زۆر تووڕە بوو، لە ژێر لێوڕا هەر جنێوی دەدا! بە کێ؟ هەر نەمزانی. بەڵام کاغەزی مەرەخەسبوونی بۆ من هێنابوو. کاغەزەکەی دایە دەستم و وتی: شانس و ئیقباڵت بڵندە، دوکتۆر غەفوور نۆرە کێشکێتی. زۆر ئینسان و مرۆڤپەروەرە، لە ژووری ژمارە هەشتی ئەم کاریدۆرەدایە. دەیناسی؟ نەشیناسی قەیناکا. پیاوێکی باش و بەڕەحم و دڵە. برۆ بۆ لای. یارمەتی و ڕێنوێنیی لێ بخوازە. خاترجەم بە ناهومێد ناگەڕێیەوە..
کەوتمە دڵەڕاوکەوە: چی بکەم؟ چی بکەم؟ بچم؟ نەچم؟ بچم بڵێم چی؟ سوور سوور دەزانم تازە ڕووناکەمەوە ماڵی دای و باب. دەی، ئەی بەس کە وا بێ چ بکەم؟ کار و ئیش و پیشەیەک ڕەچاو کەم؟
ماڵئاوایی خانمە پیرەکە دەکەم و دەچم بۆ لای دوکتۆر غەفوور. لە ژوورەکەیدا بە تاقی تەنێ دانیشتووە و لە پەنجەرەڕا لە گوڵەکانی ئەودیوی ژوورەکە دەڕوانێ. لەوە دەچێ لە فیکرێکدا بێ و بیرەوەرییەک هەژاندبێتی. کە دەڕۆمە ژوورێ و سڵاوی لێ دەکەم، زۆر ساردوسڕ پێم دەڵێ: وەرە دانیشە، تۆ ڕمموودەی تلیاک و دووکەڵ نیی؟
چی بڵێم و وەڵامم چی بێ؟ لەوانەیە بۆخۆشم نەزانم ڕمموودەم یان نا!! جومعە بە جومعە دوو سێ جار لە باڵای گیرفانی دۆستان کێشاومە، بەڵام بە تاقیم نەکردۆتەوە بزانم ڕمموودەم یان نا!
دوکتۆر من ناناسێ، بەڵام من دەیناسم، برایەکی لە خۆی چووکەتری لەگەڵمدا هاوپۆل بوو، شەش حەوت ساڵ پۆل بە پۆل پێکەوە بووین. بڕێکیش دۆستایەتیمان هەبوو، لە پاشان من لە وانە و یانە دابڕام و ئەو بە شوێن خوێندندا ڕووی کردە زانکۆ و زانستگا و ئەمانە...
دوکتۆر دەڵێ: ئەگەر ڕمموودەی و پێت خۆشە تەرکی کەی، یارمەتیت دەدەم. ئەگەر بە شوێن ئیش و پیشەوەی، برا گەورەکەم خاوەن شەریکەیەکی سازکردنی بینا و خانووبەرەیە، بەوت دەناسێنم و برۆ لە لای کار بکە. لە لای ئەویش کار بکەی، هەر کات و ساتێ یارمەتیت بوێ -چ لە من و چ لەو- یارمەتیت دەدەین، بەو مەرجەی مەرد و مەردانە بژیت و کار بکەی...
نیشان بەو نیشانەی لە لای براکەی دوکتۆر تاقە چوار ڕۆژم کار کرد. ڕۆژی چوارەم، یان با بڵێین شەوی پێنجەم هەر لەو ژوورەدا کە شەریکە پێمی دابوو، دانیشتبووم و ماشە بە بافوورەوە و بافوور بە لێومەوە بوو، بۆخۆشم بڕێک بڕێک سواری پەڵەهەورێک بووبووم و سەیاحەتی گەڕەک و کۆڵانی شارم دەکرد، لە ناکاو موهەندیسی برای دکتۆر و دوو کاربەدەستی شەریکە وەژوورکەوتن. موهەندیس وتی: بۆت بەداخەوەم، ئێمە هەوجێمان بە کاربەدەستی ڕمموودە نییە. ئەمشەو لێرە بخەوە، سبەی ماڵئاوا. بۆت بەداخەوەم. تۆ هەر لە جسناتتدا خراپی و لەگەڵ جسناتی خەراپیشدا هیچ ناکرێ، ئەگینا لە ئەقڵ و فامدا لە کەس کەمترنیی!

دەق

هەر ئەو شەوە بۆ بەیانی لە پاش ئەوەی مسقالێکت کردە دووکەڵ و نەشئەبووی، هەزار سوێندت خوارد، ئەوە ئاخر کەڕەتت بێ و ئیدی ببڕابڕ بە شوێن شتی ئاوادا نەچی، کەچی هەرگیزاو هەرگیز نەبووە ڕۆژ بگەیەنییە ڕۆژئاوا و سوێند و قەول و قەرار و مەرجی خۆت نەشکاندبێ. ئەوەتانێ پشتە دەستی ڕاستت یەک پارچە بە قەرا بازنەی بنە ژێرپیاڵەیەک سووتاوە. خۆ سوور سوور لە یادمە کە ئەم شوێنە سووتاوە، بەرهەمی یەکێک لەو سوێند و بڕیارانەیە کە لە مەستیدا یان لە نەشئەبووندا، بەڵێنیت داوە تەرکی بکەی. کەچی نەتتوانیوە، یانی نەتوانینی چی؟ تاقە چەند سەعاتێک بەردەوام بووی و لە پاشانە بەڵێنی چی و مەرجی چی و تەرکی چی؟ کوڕە ڕۆڵە، بەرخۆلەکەم، کوڕی خوێڕی! چما پێت وایە هێشتا مسقاڵە ویژدانێکت لە جەستەدایە، یان ئەوەیە خۆت لە چۆمێک، گۆلاوێک، شەتاوێک باوە، یان بڕۆ شاخان و خۆت لە سەر کەپکە شاخێکەوە یان لە هەڵدێرێکەوە هەڵدێرە و خۆت لەم سەرشۆڕی و شوورەییە ڕزگار بکە. ئەگینا، خۆ جوانی، جەحێڵی، گوڕ و تینێک وەبەر خۆت بنێ و مەرد و مەردانە، خوا و موحەممەد بە یاد کە و حەوای دە. حەوای دە و خۆت لە دەرد و ژان و کەسەر و مەینەتی و سەرشۆڕی رزگار بکە. ئاخر پیاوی ناپیاو، ئەم پشت پەنجە سووتاندن و حیزە حیزە و کارە بیلعەتانەت لە چییە؟ ها؟ ئاخر تۆش بەشەری؟

تۆ لە هەڵەدای هەڵە، ئەو شوێنە سووتاوانەی پشت دەست و پەنجەکانت بەرهەمی جارێک و کارێک، تەنانەت بەرهەمی دوو جار و دوو مەرج و بەڵێن و بڕیار و بگرە سێ و چوار و پێنجیش نەبێ! کەچی لە ئاخریدا چی؟ هەر هەموویان هیچ، مایە پووچ، وەک خۆت... ئەوەتانێ ڕمموودەی ڕمموودە...

کۆبوونەوەکانی باخە بەلاڵووکەکەی شانی شار چی؟ ڕەزا دوو ئیسکانی خواردبایە بەسی بوو، دوو لاق لە حەوا و لە سەر دوو دەست چوار جاری دەوری کۆبوونەوەکەمان دەدا. عەلی هەر ئەوەندەی چوار مژی قووڵ و بەدڵی خۆی وەگیر بکەوتایە، تا ڕۆژی ڕوون باسی لەیلا و گۆرانیی حەسەن زیرەک لە دەم و گەرووی نەدەبڕاوە. مینەش دەهات، بەڵام نە دەیخواردەوە و نە دەیکێشا! ئای نەقڵ و حیکایەتی دەگێڕاوە و دڵی هەر بەوە خۆش بوو ئاورەکەی ساز کا، چایەکە دەم کا و ئێمە گوێی دەینێ و ئەویش چا لە پاش چا بخوا و جگەرە بکێشێ و نەقڵ بگێڕێتەوە. ئەی قالە؟ باسی قالەی ڕەحمەتی بۆ ناکەی؟ خودایە چ دەنگ و سەدایەکی بوو؟ چ دەنگ و سەدایەک؟ یادی بەخێر چۆنی وەجۆش دێناین و بەرەو ئاسمان و هەور و مانگ و دەریا و باخانی دەبردین. یادی بەخێر لە گۆرانیی شاد بەدەر نەیدەزانی! یان نەیدەوت. بەڵام نادر، نادر، نادری ئاغای کەلامی. خوایە لەم لاوە، لەم گەنجە، لەم جوانچاکی و دەنگخۆشییە. خالقی و سەیدعەلی ئەسکەر هەر لە دەنگی ئەو خۆش بوون. نەدەکرا نادر بیڵێ و هەر هەموومان نەگریەنێ. ئەو دونیایە ئەو ئێواران و شەوانەشی بوو.. ئاخ....

شەو، شەو نەبوو، ڕەشمارێکی بەدفەڕ بوو لەوپەڕی توانا و زاڵبووندا. باسی ئەو شەوە دەکەم کە موهەندێسی برای دوکتۆر و دوو کەس لە دەستوپێوەندەکانی لەو ژوورەدا کە شەریکە پێی دابووم، بە سەردا هاتن و لە دۆخی دووکەڵ بەباداندا گرتمیان و لە پاش ئەو هەڕەشە و گوڕەشە

ناخوشە، جێیان هێشتم. ئاخ شەوێکی چەندە نەگریس بوو. شەو بووە ڕەشمارێکی بەکاری پڕ توانا و تێم ئالا. جاری وا بوو سەردڵمی دەگەزت و ئەوی ژەهراوی بیست و پێنج ساڵەی تەمەنم بوو، دەیڕشتە ناخ و مۆخ و هەناومەوە. لە ئۆقیانووسی پڕ شەپۆلانی ئێش و ئازار و ڕەنج و مەینەتدا دەتلامەوە. ئەمسەرەو سەری ژوورەکەم بووبووە زەریایەکی تۆفانی و من لە نێویدا پۆنگم دەخوارد و بینەمەلەم دەکرد و ئەمسەرەوسەر دەتلامەوە و جنێوم بە خۆم دەدا. جنێوم دەدا بە هەرکەس کە دەمناسی، بە هەرکەس کە نەمدەناسی، بە زیندوو، بە مردوو، دیسان بە خۆم و دایک و بابم...

جاروبارە ڕەشماری مارژی نەفرەتیی نەگریس لە ئەستۆم دەهالا، لە دەوری سینگ و زگم دەهالا، بە دەوری ئەستۆ و سنگ و زگمدا قەفی دەخوارد و دەیگوشی، دەیگوشی. ڕێگای پشوو کێشانمی دەبەست. پشووم بۆ نەدەکێشرا، چاوم بە مۆلەق دەوێستا و لەوانەبوو ئێستا نا تاوێکی دیکە دڵم لە کوتەکوت بکەوێ. لە دۆخێکی ئاوادا بۆ یەکەمجار هەر بەو جگەرەیەی لالێوم، پشتە دەستم داخ کرد و بڕیارم دا: خۆ لە سبەی بەیانی زووتر نییە، چما سبەینێ موهەندێس لەم کارە دانیام و لەم شەریکەیە دەریکردم، دەبێ بڕۆمە سەنتەرێکی تەرکی ڕموودەیی دەوڵەتی و دەردی خۆم چارەسەر کەم. بۆ سبەی موهەندێس بڕیاری خۆی بردە سەر، بەیانی زوو زوو، هەر لە سەرەتای کاری ڕۆژانەدا مووچە و مواجبی ئەو ڕۆژەش و دوو ڕۆژ زیادیشی دامێ و وتی: سەرچاوم...

کە لە شەریکەوە یەکسەرە چوومە سەنتەری تەرکی ڕموودەیی، دوکتۆرەکە هەر چاوی بە پشتە دەستە سووتاوەکەم کەوت، وتی: تۆ بەڕاستت نییە کاکە، تەرکی ڕموودەیی دەست سووتاندن و دروشمی پێ ناوێ. بهخۆتدا وەرەوە، ئەمەش کاغەز و حوکمت بۆ دەنووسم، بڕۆ بۆ ژووری «وەرگرتن»، لەوێ ڕێنوێنیت دەکەن...

نیشان بەو نیشانەیەی لە پاش پانزە بیست ڕۆژ کەوتن لە نەخۆشخانە، هاکا مەرەخەس کرام و لە نەخۆشخانە چوومە دەر، تەنها هەر ئەو ڕۆژە نەچووم بە دوای دووکەڵدا، بەڵام ڕۆژی دوایی، ئەوی شەربەت و حەب و دەرمانی پێیان دابووم، حەوام دا و بە خۆم وت: بێ هێزم، دڵتەنگم، تەنهام، لەم شارەشدا هەر هەموو کەس دەمناسێ و خۆ لە ڕووم هەڵنایە بە شەقام و مەیاندا پیاسە بکەم و بێم و بچم و مامەڵەیەک بکەم! دەڕۆمە دوو سێ شار ئەولاتر، شارێکی گەورەتر. لەوێ کار زیاترە، کەسیش نامناسێ، لەوێ لە نووکەوە مەرد و مەردانە خودسازی دەکەم و مل دەدەمە ئیشکردن. بەڵام گەیشتنە ئەو شارە هەمان و کەوتن بە سەر دیداری دوو دۆستی شاری خۆماندا هەمان. شەوێ لە دەوری مەنقەڵ کۆبوونەوە، هەرگیز شەوێکی بە سەردا نەهات، جارێک کێشان و ڕموودەی حەفتا ڕموودە سەلامون عەلەیکوم خۆت بگرە و هاتم! هەر بە موبارەکی، بەمەش کۆتایی پێ نەهات هەتا ڕۆژێ لە ڕۆژان لەو سەری باخی گشتی، لە نێو پۆلێک دار و دەوەنی زۆر چڕوپڕدا هەر لەگەڵ ئەو دوو دۆستەدا پۆلیس هەڵیکوتایە سەرمان. هەر کامەو بە لایەکدا تێمان تەقاند، بەڵام لە ئاکامدا دوومان گیراین و سەید بۆی دەرچوو. بە وتەی کوڕەکان، کونەڕەش خۆت بگرە و هاتم! باوەکو لە یەکەم ڕۆژی بەندیخانەدا بۆ دووهەم کەڕەت پشتە دەستی

دەق

خۆم داغکرد تا ببڕابڕ چیدی توخون دووکەڵ نەکەوم، باوەکو سێ چوار ڕۆژیش بەردەوام بووم، کەچی لە کۆتایی چوارەم ڕۆژ یان سێهەم ڕۆژدا بڕیارم شکاند و ئەو شەش مانگەی بەندیخانە بە قەولی دۆستانی ئەوێ بوومە ئوتووبان و دووکەڵ و دەوای گشت کوڕەکان هەر لە کەناڵی خۆمەوە جێبەجێ دەبوو...

لە پاش ئەوەی شەش مانگەی بەندیخانە، تەواوەتی هات و رزگار بووم و هاتمە دەر، هەلێکی باش ڕەخسیبوو بۆ ئەوەی تەرکی کەم. لە لایەکەوە زۆر کەمم دەکێشا، لە لایەکی دیکەوە پووڵێکی باشم بوو. دۆخی تەندرووستیشم زۆر باش بوو. بەبێ هیچ گوشارێک بڕیارم دا ئیدی بەسە. دەبێ وەشوێن پیشەیەک کەوم و دەسبەرداری ئەم خووخدەیە بم! دەمزانی یەکێ لە منالانی کۆلانی خۆمان لەم شارەدا شەریکەی سازکردنی ڕێگاوبان و بینای هەیە و کارێکی چەند ساڵانەی قۆنتەرات کردووە. لەگەڵیدا پێشینەی دۆستایەتیی گەرم و گوڕ و خۆشەویستییەکی لەڕادە بەدەرم بوو. دۆستی منالی و مێرمنالی و هەڕەتی لاوی تا سەربازی چوونم بوو. بە ئاوات و هیوایەکی زۆرەوە ڕووم کردە شەریکەکەی. لە ژووری تایبەتی خۆیدا چوومە سلاوی. ئاگەداری هەر هەمووی بەسەرهاتی ئەم چەند ساڵەی لێکدابڕانمان بوو. بۆخۆشم بڕێ شتم بۆ گێڕاوە و بەتایبەت وتم بۆیە لە لای دایک و باب نەماوم هەتا سەربەرزی و شەڕافەتم بپارێزم. وتم کارکردن تەنها دەرووییە کە شکی دەبەم. وتم لەگەڵ تۆدا بم خۆشەویستیی تۆ گوڕ و تینم پێ دەدا، غیرەت و زاتم پێ دەدا، لەوپەڕی لارەملیدا داوای ئیشم لێ کرد. هەر لە نووکەوە جوابێکی زۆر ساردی سلاوەکەمی داوە، نە فەرموی دانیشتنی کرد و نە چۆنی چاکی و نە خولقی چایەکی تاڵ و نە هەواڵپرسییەک، ئەوی بوو، چونکە بڕیارم دابوو لەم جیهانی نەگریس و گلاوەی ڕمووودەیی دەرباز بم، بۆخۆم بە ڕووداری و پڕکێشی قسەم بۆ دەکرد و دیسانەکە لەوپەڕی ملکەچیدا چاوەڕوانی کەرەم و گەورەیی ئەو بووم. سوور سوور دەمزانی بێتو کارم بداتێ و لەو نزیک بم و لەگەڵیدا کار بکەم و ڕۆژی سلاو و هەواڵپرسییەکی لەگەڵدا بکەم، تازە هەرگیز نە ڕووی دووکەڵکێشانم دەبێ ونە مەیلیم دەبێ. بەلام... ئاخ هەژاری و دەستەوەستانی... ئاخ کەوتن و تێکشکان و شکستی هێنان... هەر ئەو دۆستە کە ١٥-٢٠ ساڵ دۆستایەتی و نان و نمەک لە نێوانماندا بوو، بەبێ سێ و دوو وتی:

-کاکە ئەوەی لە نێوان من و تۆدا بوو قسەی منالی و مێرمنالی و نەفامی و دەورەی کاڵیی ئێمە بوو، ئەوا نزیک بە چەند ساڵە لێک دوورین و یەکدیمان نەدیوە، بایەکی توند هات و هەمووی برد و ئاو بێنە و دەستت بشۆوە، من و تۆ بە چەقەی «کۆکلاش» و بە چەسپی «ڕازی»ش پێکەوە نانووسێین، سەرچاوم...

هەر ئەوەندە و هیچی دیکە، پشتی تێکردم و لەگەڵ کەسێکی دیکەدا بەربووە قسە و باس. ئاخ، گیان لە جێگایەکی سەختدایە و نایەتە دەر، ئاخ شەڕەف و ئازایەتیی خۆکوشتنم نەبوو، ئاخ لە پاش ئەم دیمەنە بۆ دەبایە بمایەم؟ هەر لەو ژوورەدا دانیشتم، جگەرەیەکم ئاور دا و هەر لەبەر چاوی ئەو دۆستە و بەردەستەکەی و دوو کابرای دیکەدا کە لە ژوورەکەدا بوون پشتە دەستم داغ کرد و وتم:

-ئەمەش بۆ ئاخر کەڕەت، ئیدی بڕابڕ بە تەمای یارمەتیی خواستن لە دۆست و دیوناس بم و ملیان بۆ لار کەم و چاوەڕوانی برایەتی و دۆستایەتی و یارمەتی لە حەیوانی دوو لاق بم!...

نە جارێک و نە دە و نە بیست، هەر پشتە دەستت داغ کرد و وتت مەرج بێ تەرکی کەم، کەچی نە جارێک و نە دە و نە بیست، هەر چوویەوە سەری. چۆنت دەویست تەرکی کەی؟ چۆنت دەویست شەرەف و سەربەرزیت بپارێزی؟ بە دزیکردن؟ بە ڕمووده بوون بە تلیاک و بەنگ و ئەلکۆل و سواڵ و دزیکردن؟ بە فرۆشی ئەم ژەهرە؟ بە خەوتن لە کۆڵان و گەڕەک و نێو باخی گشتی و نێو باخ و دارستانی قەراخ شار؟ بە کۆبوونەوە لە کەلاوەکان بۆ کێشان و خواردنەوە و پللە و چەقەنەلێدان...

ئاخ پیاوی ناپیاو... گلەییت لێ ناکەم، گیا لەسەر بنجی خۆی دەڕوێ... پێشوونیان وتوویانە: گیا بە ڕیشە، پدەر بە پیشە... بۆ جارێکی دیکەش ڕادەچڵەکی، ئارەقەیەکی ورد و پڕ و سارد چەشنی پارچە تۆڕییەک ئازای ئەندامت دادەپۆشێ، جاروبارە لەرزت پێدا دێ. چەناگەت لەسەر قووڵکەی بەر گەردنتە، ئەرێ نەشئەی یان خوماری دەکێشی؟ جیاوازییان نییە؟ دەی باشە! ئەوەتانێ یەک بە خۆت ڕادەچەنی، سەرت بەرز دەکەیەوە و تا توانات هەیە دەنەڕێنی: بۆۆۆ.. بۆۆۆ... چارەنووسی من بۆ ئەمەیە؟ من کەنگێم بەم ڕێ و شوێنە شانازی کردووە؟ من کام شەو و ڕۆژ و سەعات و خولەک و چرکە لەم دۆخە عاسی و بەگلەیی و شەرمەزار نەبووم؟ ئەوا ئێستاش پێم دەڵێی برۆ. بۆ ماڵە بابانت!... ئەی کە وایە ئەم گشتە برسێتی و تینوویەتییەم بۆ کێشا؟ ئەو گشتە زیندانە بۆ چووم؟ ئەم گشتە دەربەدەری و بێ ماڵ و حاڵی و بێ حەیایی و بێ ئابڕووییەم بۆ بەسەر خۆم هێنا؟ بڕۆمەوە ماڵە دای و باب؟ لەوێ چ کارە بم؟ لەوێ چی بکەم؟ مەی و مەزە بەرمەوە بۆ ئەو پیاو ماقووڵانەی لە ماڵە خۆیان ڕێگا و جێگای کەیف و نەهەنگیان نییە و بۆ ڕابواردن و بەزم و ڕەزم دێنە ماڵە بابانەکەی من؟ ها؟ ها؟

دیسان بێدەنگی و چەنە لە سەر قووڵکەی بەر گەردن. دیسان نەشە بوون یا خوماری کێشان؟ وەرە و بە قسەم بکە، تۆش بڕۆوە ماڵی دایک و بابت و منیش دەچمەوە. کوڕە نەڕۆینەوە بەڕێ ناچین، دەرنابەین. زستان و سەرما و سۆڵە و بەفر و سەهۆڵ بەڕێوەن. نێو باخ و باخی گشتی و شۆستە و شەقام ئیدی بۆ شەو نووستن نابن.

-بە حاڵ گوێم لە دەنگتە... برێ دەنگ هەڵبڕە... دەی دەڵێی چی؟

من؟ ... ئاووووا.. کال (کار) گەیشتە ئێلە (ئێرە)؟ چۆن من کالم (کارم) گەیشتە ئەم حاڵە؟ دەلۆمەوە (دەڕۆمەوە)، پیل (پیر) بوون، هەوجێیان پێمە، قەی ناکا... ئاگاداریان دەکەم... یانی... دەبمە کۆمەک و.. دەست و باڵی باوکم... بەسسە، بەسسە...

-پیلەپیلە (پیرەپیرە) مەکە بیانوو... پێت خۆشە... کەلەتی (کەڕەتی) یەک و دوو نییە. چەند جالی (جاری) دیکەش چوویەوە... وەدەلیان (وەدەریان) نای... نەشاژای (نەسازای).. کەلەتی (کەڕەتی) وایە هەل (هەر) لایان (ڕایان) نەگرتووی... من بە شێت مەژانە (مەزانە) ناشمەوە، ناشمەوە (ناچمەوە، ناچمەوە)... دەشت (دەست) لە دایک و باب هەڵناگیلێ (هەڵناگیرێ)..-هۆپ هۆپ. توولمژ (تورمز) تولەی (تورەی)

دەق

منە... دەژانی شییە (دەزانی چییە) لامگلن دەشمەوە (ڕامگرن دەچمەوە) بابیشم ژۆل پیلە (زۆر پیرە) شەنگ و تەلاژووی بۆ هەلنایە (سەنگ و تەرازووی بۆ هەڵنایە)... دەشمەوە (دەچمەوە)... دەبێ ببمەوە کولی (کوڕی) بابم...

-تۆ دەلێی شی (دەڵێی چی) یەکەم لۆژ (ڕۆژ) لە نەخۆشخانە... هاتمە دەل (دەر) تووشی تۆ بووم... لە دوای شەلیکە (شەریکە) تووشی تۆ بووم... تۆ دۆشتی (دۆستی) کۆنی... دەلێن لە دنیا... دوو شت باشە... شەلابی کۆن و دۆشتی کۆن... دەی تۆش دۆشتی کۆنی... تۆ شی دەلێی... بلۆمەوە (بڕۆمەوە)؟

دەبێ ژۆل ژۆلت پێ خۆش بێ... منیش هەلوا (هەروا).. تۆ بشۆ (بچۆ) مالی ئێمە... بۆ لای دایک و بابم... تکام بۆ پکە.. بۆم بپالێوە (بپاڕێوە)... منیش دەشمە (دەچمە) لای دایک و بابی تۆ... بۆت دەپالێمەوە (دەپاڕێمەوە)... بەشکم لامانگلن (ڕامانگرن)...

-قەول بێ، مەلج بێ لامگلنەوە (ڕامگرنەوە).. تەلکی (تەرکی) دەکەم...

-منیش مەلج (مەرج) بێ... تەلکی دەکەم...

بە خوا خۆشە لامگلنەوە (ڕامگرنەوە)... دەی خوا ژیان... خوا ژیان (خوا گیان)

-هەشتە (هەستە) با بلۆینەوە (بڕۆینەوە)

-دەشت (دەست) لە دایک و باب هەلناگیلێ (هەڵناگیرێ).